

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

Art. I. Rectitudo Virtutum verarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

brica, quam erigit, sint virtutes, necesse est earum rectitudinem diligenter explorari: nisi enim recte fuerunt, & ad Perpendiculum, non potest firmiter Aedificium consistere. Huius rei gratia duo prae-mittenda sunt.

ARTICULUS I.

RECTITVDO

Virtutum verarum.

IRTVS omnis si vera, est Recta, tum forma-
liter in se spectata, tum causaliter, efficiendo
rectitudinem in subiecto, cui inhæret. Quod
liquet imprimis ex Sacra Scriptura, in quâ
virtute præditi homines dicuntur *Recti*, & *Recti cordes*:
nempe, ob virtutem, quæ recta est, ac rectos facit. Psal-
mo cxi. *Generatio Rectorum benedicetur.* Ubi siue sumatur
generatio pro seculo & ætate, ut in illo, secundum ali-
quos, *Generatione ejus quis enarrabit?* siue pro sobole & pro-
genie, ut communis est interpretatio, denotans filios &
nepotes ex rectis parentibus ortos, si genitores imiten-
tur, *Recti* significant probos, virtute ornatos, justos; qua-
re Hieronymus vertit: *Generatio Iustorum.* Sed revera, no-
men Hebraicum, ut notat Lorinus, propriè significat
rectos: quos postea *Rectos corde* vocat. In eum Psalmum S.
Augustinus: *Quam bonus Israël Deus iis qui recto sunt corde.*
Rectum autem cor est, non resistere patri emendanti, & credere
pollicenti: non eorum, quibus commoventur pedes. & effunduntur
gressus, atque labuntur. Psalmo vii. eadem utens phrasi di-
vinitus Psalter suavissimè canit ad consolationem ja-

N n 2

istorum

(a) Tesciarim ישרים

storum *Salvos facit Rectos corde*. Qui non deflectunt à rectitudine virtutis, inquit S. Basilii: idemque perpendens, quod immediatè præcesserat. *Consumetur nequitia peccatorum, & diriges justum: Rectus*, inquit, *Iustus nominatur, & rectum cor, quod benè facit*. Quid igitur vult, bis orando Prophetæ? Orat enim, ut qui jam *Rectus est dirigatur*. Nihil, dicit aliquis, obliquum, aut obtortum, seu transversum in recto est. Sed profectò necessaria hæc pro Iusto petitio est, ut *rectum mentis ejus propositum, per directionem divinam, & manuactionem Domini regatur: ne per fragilitatem quandoque, veluti à Canone (regula, perpendiculo) veritatis nutando declinet, neque à veritatis amico perversis ledatur dogmatis*.

SIMILI modò in Psal. VII. S. Augustinus, disputans quomodo saluus fiat Iustus, qui est rectus & sanus? respondet, id non contingere per justificationem à peccato, quasi transferatur à morbo ad sanitatem, sed per conservationem in justitiâ, quomodo medicus, non solum satis facit officio sanando ægrotum, sed etiam conservando sanum. Iterum S. Basilii *Rectus est corde*, ait, qui animum retinet neutrobique vergentem, sic ut neque excedat, neque desit sibi, sed in medio virtutis consistat. Quamobrem è contrario Scriptura illos homines vocat obliquos & obtortos, qui à virtutis medio ad excessum, aut defectum tendunt. Quemadmodum obliqua fit linea, si nunc in curvum, nunc in convexum ejus rectitudo infringatur, seu obliquetur. Sic item cor obliquum est, quod nunc per superbiam arrogantiamque effertur; nunc per ærumnas, calamitates, & dolores deijcitur.

CUM superioribus, de bono & justo, quæ recto, convenit illud Cantorum I. *Recti diligunt Te*: id est, probi, justi, virtute præditi, qui recti sunt corde diligunt Te, ò Sponse cœlestis, ut ex S. Gregorio, Iusto Orgelitano, &

Apo-

Aponio sumitur. Idem indicat Philo Carpathius Cantorum Interpres Græcus, qui describit rectitudinem cordis, quod contineat se ab omni specie delictorum: & rectum corde, qui conscientiam suam DEI Legi conformat, ejusque mandata omnia intento corde perficit. LXX. Interpretes vertunt sententiam illam per abstractū: *Æquitas dilexit Te*, Arabicus, *Rectitudo dilexit Te*: Hebraicus admittit plurale, *Rectitudines dilexerunt Te*: id est, ut interpretantur aliqui, omnes virtutes, omnes virtutis studiosi, probi omnes. Addit Origenes: dicitur Rectitudo diligere Sponsum: quia hæc rectitudo, quæ est custodia mandatorum DEI, præparat cor ad amandum DEUM, expellit iniquitatem, qua pulsa advenit Caritas, in qua summa est rectitudinis & perfectionis. Monet deinde idem Adamantius, ut cogitet quilibet virtutis & perfectionis amans, *Æquiritatem esse Regulam* quandam nempe architectonicam, & illam adhibeat, ac super inducat, ut si quid in anima curuum, si quid tortuosum, ad hujus Regulæ lineam refecetur. Sic erit revera Rectus: ad quod epitheton duo requiruntur: *Vita*, sive actio, & *Intentio*: ut vita & actio in se sit recta, scilicet, honesta & justa: tum, ut quæcunque fiunt, recta intentione fiant. Quare S. Thomas, effatum illud, *Recti diligunt Te*, exponens, per *Rectos* ad significari adfirmat, qui rectam habent intentionem: quales sunt, qui uni DEO placere student, eumque sibi vitæ & operationum omnium finem statuunt.

SED magis universè, *Recti*, sunt virtute præditi, & rectitudo virtus omnis: nam nulla est, quæ non sit rectitudo quædam. Unde definitur ab Augustino: *Bona qualitas mentis, qua rectè vivitur, qua nemo malè utitur, quam DEUS in homine sine homine operatur*. Rectitudinem autem illam putat Guilielmus Parisiensis lib. de virtut. cap. 12. in eo

Nn 3 confi-

consistere, quod versetur inter extrema duo vitiosa: scilicet, in medio est virtus. Porro, peculiari quodam modo nominantur *Recti corde* interdum, qui nunquam deflexerunt à rectitudine per actum peccati; vel exciderunt à gratiâ quam semel acceperunt. Quod insinuari existimant quidam abdito intellectu in versiculo illo psalmi xxxi. *Lætamini in Domino & exultate Iusti, & gloriamini omnes Recti corde.* Quasi invitentur quidem ad lætandum & exultandum in Domino omnes iusti; sed ad gloriantum, solummodo *Recti corde*: quod plus est; quemadmodum & majus illud est, quàm à peccato converti. Eiusdem subtilitatis est additamentum istud: *Justificatum à peccatis* quamvis rectus fiat, aptius correctum dici, quàm *Rectum*.

LEGENDI S. Bernardus *Sermone xxiv. in Cantica, ubi ex recta corporis forma mentem quoque & voluntatem rectam esse debere argumentatur.* Julius Mazarinus in *Psalmum Miserere, discursu 68 & 69.* Joannes Lorinus in *caput vii. Ecclesiasta, & cap. secundum Actuum, ac Psalm. vii.* Cornelius à Lapide *Cantic. i. 4.*

ARTICULUS II.

PRAVITAS

Virtutum falsarum.

ITA appello Virtutes apparentes tantùm; fucatas, fictas, simulatasque. Constat enim multos virtutem simulare, quibus non est nisi falsa virtus; verum vitium. Religionem & obedientiam simulabat Saul coram populo & Samuele. Absolon humanitatem, caritatem, zelum justitiæ erga Israëlitas, qui ad parentis sui tribunal prope-